

Ontmoeting met Papoea-redders

Overzichtskaart

De oud-mariniers Piet Postma en Jos van de Konijnenberg, in gezelschap van Gerhard de Bruyn, maakten in februari een reis naar voormalig Nederlands Nieuw-Guinea om de redders van weleer, die drie overlevenden van de crash van een 'Mariner' hadden gered, na 42 jaar op te zoeken. Gerhard maakte in 1959 als mecano deel uit van de bemanning van de Martin Mariner (P-302) die op 17 december 1959 nabij de Patipibaaï verongelukte.

Zowel Piet Postma als Jos van de Konijnenberg waren in die tijd in Fak Fak geplaatst. Jos was tijdens deze fatale dag op patrouille en Piet, die als radiotelegrafist op de LCPR was gestationeerd, zagen de 'Mariner' overkomen en hoopten dat deze post kwam brengen.

Voor zowel Piet Postma als Jos van de Konijnenberg was het de tweede keer dat ze na hun term Nieuw-Guinea bezochten. Jos had reeds in 1998, samen met de oud-mariniers Aad van der Eng en Fred Leeftang het gebied bezocht. Piet Postma maakte in 2000 een reis met de Buginese schoener MS Bianca. Jos had aan oud-marinier Henk Burghuizen, die eveneens aan boord was, gevraagd om bij kennissen in Fak Fak navraag te doen naar de toenmalige redders.

Op aandringen van Piet en Henk werd

vanuit Fak Fak koers gezet naar de Patipibaaï om op zoek te gaan naar de toenmalige redders. Bij navraag in kampong Patipi werd al gauw duidelijk dat de redders nog in leven waren. Met de kepala kampong werd afgesproken dat zij de redders de volgende dag zouden ontmoeten.

De ontmoeting was voor hen een geweldige happening. Dit gegeven hielden ze een half jaar voor zichzelf en besloten toen om contact op te nemen met Gerard de Bruyn met de vraag of hij zijn redders uit 1959 nog eens wilde ontmoeten en deze was daar gelijk enthousiast over. Met luitenant ter zee Gerard Slikker, waarnemer aan boord van de P-302 en de andere mecano, Miel Koelhuis, waren zij de enige overlevenden van de crash. Jos van de Konijnenberg en Piet Postma wilden hun ervaringen van de laatste reis ook vertellen aan Miel Koelhuis, die de reis niet meemaakte. Recentelijk werd hiervoor een afspraak gemaakt en uw redacteur was daarbij.

Terug van weggeweest

Kort voor Kerstmis 2001 boekte het drietal een reis naar Bali. Ze hadden uitgevonden dat het verstandiger was om van daaruit de reis zelf te regelen omdat dit bijna € 1.000 scheelde. Toen zij in februari in Bali aankwamen

viel het hun op dat het toerisme duidelijk was teruggelopen. De terroristische activiteiten van Bin Laden waren naar hun mening daar ongetwijfeld debet aan. Nadat in Bali open tickets voor de reis naar NNG waren geregeld, werd er via Makassar naar Biak gevlogen van waaruit de reis met onderbrekingen werd voortgezet naar Manokwari, Fak Fak en Sorong. Tijdens de vlieguren, die voornamelijk met een Twinotter werden gemaakt, kwam het wel voor dat een levende geit verpakt in een jutenzak tot de passagiers behoorde. De hernieuwde kennismaking met de lokale bevolking en oude bekenden was allervriendelijkst. Eén ding hadden de mannen al snel ontdekt en wel dat de welstand zeker was toegenomen in vergelijking met hun eerdere reizen naar Nieuw-Guinea. Weliswaar waren de inkomens met ca 30% gestegen, maar die werden praktisch teniet gedaan door de gigantische prijsverhogingen.

Onderweg werd alles waar mogelijk bekeken en werden oude vrienden, gemaakt bij eerdere reizen, opgezocht. Tijdens een rit door het Arfakgebergte stelde de begeleider van het drietal voor om een kopje thee te gaan drinken bij de nonnen in een missiepost. Aldaar werden ze vriendelijk ontvangen door een inlandse pastoor en twee zusters,

Te gast bij een Javaanse bruiloft

van wie er een arts was. Buiten de missepost stond een jongen in Javaans kostuum, die kennelijk voornemens was om te gaan trouwen. Ze werden uitgenodigd voor de bruiloft, die in een grote op Javaanse wijze versierde tent werd gehouden. De aandacht voor het drietal was niet gering. Ze kregen dan ook een warm gevoel toen iedereen hun begon aan te raken of probeerde een hand te schudden. De huwelijksceremonie bestond uit het aansnijden van de bruidstaart en het elkaar in de mond stoppen van zoetigheid en een drankje. Piet, Jos en Gerhard moesten nu wel voor hun goed fatsoen een cadeau aanbieden. De bruid kreeg een 'originele' Helmondse sarong aangeboden, vergezeld van een enveloppe met inhoud. In de enveloppe zat 60.000 rupiah dat overeen kwam met f 15,-. Met dit bedrag was de bruid uitermate tevreden.

Manokwari maakte een geweldige positieve indruk op hen, omdat het zich heeft ontwikkeld tot een levendige stad die er mooi en verzorgd uitziet en nu wordt bestuurd door een Papoea-burgemeester. Teleurstellend was echter de aanblik op enkele landingsschepen van de Koninklijke Marine, die op het strand lagen weg te rotten.

Fak Fak

Op 18 februari vloog het drietal vanaf

Biak via Nabire en Kaimana naar Fak Fak. Van daaruit moesten ze dus in de Patipibaai zien te komen: het voornaamste doel van hun reis. Het probleem dat zich nu aandeed was: hoe komen we van Fak Fak in de Patipibaai waar de redders van de drie bemanningsleden woonden.

Jos van de Konijnenberg was daar een jaar voor de aanvang van de reis al mee bezig geweest. In Fak Fak kregen de drie allerlei adviezen omtrent hun voorgenomen reis. Uiteindelijk werd besloten om over de weg van Fak Fak naar Kokas te gaan omdat dit dichterbij Patipi lag.

Omdat de berijdbaarheid van de weg zeer slecht was hadden de twee oud-mariniers Jos en Piet alle tijd de omgeving in zich op te nemen en mijmerend hun gedachten te laten gaan over hun verblijf van toen in de bush. Toen maakten ze een negendaagse slopende patrouille door zwaar terrein om vervolgens bekaf in Goras, niet ver van Kokas, aan te komen. Onderweg geplaagd door bloedzuigers en slecht eten.

De weg naar Kokas bleek bij kampong Ubadari te eindigen. Van daaruit ging het met een longboot (een lange prauw met buitenboordmotor) door naar Kokas. De tocht over de rivier duurde drie kwartier maar had wel drie

uren mogen duren. Een vaartocht door Nieuw-Guinea op zijn mooist, langs mangrovebomen en rotsen. Ook hier gingen hun gedachten weer terug naar hun verblijf in 1959 toen zij met een Zodiac of LCPR over dergelijke rivieren voeren.

Eenmaal in Kokas werden zij opgevangen door een Papoeavrouw die als camat (wethouder) fungeerde. Zij was reeds schriftelijk geïnformeerd over de komst van het drietal en had, omdat er die dag niet verder gereisd kon worden, bij een domineesfamilie voor logies gezorgd. Om de reis naar Patipi te kunnen vervolgen was een boot nodig. De lokale arts beschikte over een regeringsbootje, dat op verzoek van de Camat beschikbaar werd gesteld op voorwaarde dat de brandstof en het loon van de roergangers werd betaald. Daar hadden de globetrotters geen bezwaar tegen, ware het niet dat prijzen ineens werden verdubbeld en ze het gevoel kregen door de leveranciers in Kokas te worden opgelicht. Ze besloten van de reis af te zien met als gevolg dat na overleg met de Camat de in eerste instantie afgesproken voorwaarden werden nagekomen.

Patipibaai

De volgende dag toen het eenmaal vloed was kon de reis worden voortge-

Op weg naar Tapitibaai. Rechts Piet Postma en met hoed Jos van de Konijnenberg.

zet. Het bootje was van aluminium, had een platte bodem en was voorzien van een buitenboordmotor. Het was aan de stuurmanskunst van de roerganger te danken dat de reis veilig verliep. Er stonden flinke golven en de roerganger keek steeds naar stuurboord om als een surfer de golf te nemen en er vervolgens overheen te gaan. De ingewanden van de opvarenden kregen het hard te verduren waarbij men zich tevens realiseerde dat er geen zwemvesten aan boord waren. Onderweg hoorden ze ook schreeuwen vanaf de wal. Papoea's maakten golfbewegingen en hielden hun prauwen vast omdat ze niet verder durfden te varen. Na een heftige tocht van drie uren arriveerde het gezelschap in de Patipibaai en kampong Patipi. Eenmaal aangekomen werden de redders opgezocht. Twee redders woonden nog in de oorspronkelijke kampong Patipi en één woonde in een verderop gelegen kampong die voor dit bezoek per boot werd opgehaald. De redders Sagara en Danu, hadden Gerhard de Bruyn na de crash in 1959 van een bommbaytank, die uit de 'Mariner' was losgeslagen en waaraan hij zich had vastgeklampt, afgehaald. Deze tank wordt nu gebruikt voor wateropslag in kampong Patipi. Het weerzien was voor Gerhard de Bruyn zeer emotioneel.

De papoea's bleven er echter vrij nuchter onder. De redders kregen door Gerhard een badge van de Martin Marinierstichting opgespeld en een enveloppe met inhoud aangeboden. Voordat de terugreis werd aanvaard werd, in gezelschap van een van de redders, nog naar de plaats gevaren waar de 'Mariner' was gecrasht en met vijf bemanningsleden ten onder was gegaan. Jos van de Konijnenberg had voor deze gelegenheid twee oranjedoeken meegenomen met op het ene doek de tekst 'Familie en MLD-vrienden' en op de andere 'Mariniers en vlootpersoneel MSK Fakfak 1959'. Beide doeken waren gespannen op een raamwerk, met daarop bloemen. Deze doeken die waren verzwaard met een paar steentjes werden door Gerhard en Jos in zee geworpen. Hiermee werden de omgekomen MLD-ers op waardige wijze herdacht en was het een poosje stil aan boord. Kort daarna werd op emotionele wijze afscheid genomen van Patipi en haar bevolking en keerden de drie, flink onder de indruk, terug naar Fak Fak. Na hun terugkeer in Fak Fak werden zij in hun hotel bezocht door een papoea. Hij had gehoord (dit gaat als een lopend vuurtje) dat het drietal een bezoek had gebracht aan de kampong Patipi om de papoea-redders daar te ontmoeten en te

bedanken. Na enig gepraat met elkaar haalde de bezoeker een doosje met daarin een medaille en een oorkonde te voorschijn en vertelde daarbij dat deze toebehoorden aan zijn overleden oom. Al gauw werd duidelijk dat zij te maken hadden met de oomzegger van de papoea die Miel Koelhuis had gered en die evenals de andere redders van Gerhard de Bruyn voor hun daad waren onderscheiden door de Nederlandse regering. Dit was eveneens weer een geweldige ervaring en ontmoeting, waar Miel Koelhuis natuurlijk van op de hoogte werd gebracht.

De Crash

Miel Koelhuis vertelde tijdens de ontmoeting met beide oud-mariniërs over de crash met de P-203 op 17 december 1959. Daags tevoren was de amfibie vertrokken voor een vierdaagse kampongverkenning. Voor vertrek meldde de vaste eerste mecano van crew-Adriaanse zich ziek en viel Gerhard de Bruyn voor hem in. Op 16 december werd via de Vogelkop naar het eiland Jefman bij Sorong gevlogen alwaar werd overnacht. Op de fatale dag werd via de Radja Ampat-eilanden langs de kust gevlogen om in Fak Fak de post en bestellingen af te leveren. Om de tweede vlieger, luitenant ter zee Bertram, op

Gerhard de Bruyn bij de bommbaytank die nu voor wateropslag wordt gebruikt.

te werken voor eerste vlieger werden onderweg enkele starts en landingen op zee gemaakt: de zogenoemde 'touch and go's'.

De 'seastate' was hoog en bootcommandant Adriaanse besloot om de laatste 'touch and go' in de Patipibaai te doen omdat de zee daar wat rustiger leek. Alle checks voor de landing waren uitgevoerd en het vliegtuig maakte een linker bocht voor de 'finale approach'. Vermoedelijk heeft toen de bakboorddrijver van de Mariner het water geraakt en sloeg de kist over de kop. Alleen een klein deel van het staartstuk stak nog boven water uit. Miel werd bij de crash naar voren gesmeten.

'Ik verdween in het water en werd weggezogen; ik zag niets meer en snakke naar adem. Eindelijk kwam ik boven drijven en hapte naar lucht, het was stil en het enige wat ik zag waren alleen maar golven. Ik was versuft en trok aan mijn CO2-fles en dreef in mijn opgeblazen zwemvest midden in de benzine. Ik had pijn en was duizelig. Ik dacht dat ik alleen uit de kist was gekomen maar ik hoorde De Bruyn roepen: 'Miel, Miel, help! Mijn zwemvest is kapot, ik verzuip! Mijn rug, mijn rechterbeen; ik voel niets meer'.

Ik zwom met pijn en moeite naar hem toe en Gerhard klampte zich aan mij vast en dat was bepaald geen pretje

in die hoge golven. Ik zocht de CO2-fles van Gerhard en trok die open. Gelukkig werd deze opgeblazen en dat was een hele opluchting. Vermoedelijk was alleen het buitenvest gescheurd. We waren bang dat de benzine in de brand zou vliegen maar dat gebeurde gelukkig niet. Ik hoorde ook de derde overlevende, LTZ Slikker, roepen maar ik zag hem niet. Inmiddels was een losgeslagen brandstoftank boven komen drijven waar wij ons aan vast klampten.

Op een gegeven moment zagen we vissers en riepen om hulp. Behendig manoeuvrerend, met uitstaande drijvers, kwamen ze naderbij en trokken ons met opgeblazen zwemvest in de prauwen. We schreeuwden het uit van de pijn. Eenmaal aan de wal werd ik in een rokerige kamponghut op een 'tampatje' gelegd. Ik had het koud, was nog steeds suf en misselijk en verging van de pijn. Een oude vrouw legde een sarong over me heen en dat deed me goed. Alhoewel Miel zich dit niet meer goed kan herinneren werd hij op een of andere wijze aan boord van Hr.Ms. Amsterdam gebracht en op de operatietafel door de scheepsarts aan zijn verwondingen geholpen. Bij collega De Bruyn werd een vermoedelijk gebroken rug geconstateerd en waren drie tenen afgerukt. Tijdens onze ontmoeting vertelde hij

nog dat hij zowel door de Papoea's als door de commandant, KLTZ J.C.A. Siliacus, en de bemanning van de onderzeebootjager op voortreffelijke wijze was behandeld.

Tenslotte

Het drietal bleef na terugkeer uit Tapiti nog enige dagen in Fak Fak. Ze gingen op ontdekkingsstocht en bezochten de toenmalige kazerne die nog steeds dienst doet als onderkomen voor de Indonesische militairen, maar die danig is aangepast en gewijzigd. Zij ontmoetten ook nog de zoon van de heer Uzman die in 1959 een Chinees restaurant had waaraan veel mariniers, die 's avonds de wal opgingen, een bezoek brachten. Hij bezorgde in die tijd ook wel van die kleine loempia's in de kazerne. Diezelfde loempia's werden nu op uitnodiging van de familie Uzman bij hen thuis gegeten omdat hij geen restaurant meer had. Hij was het ook die hen heeft rond geleid in en rond Fak Fak en hen op de oude plekjes bracht van toen. Daarbij werd een familie bezocht die een Pitonslang (wurgslang) met een lengte van 4.75 meter als huisdier had. Men liet zien hoe deze slang in een ommezien van tijd een kip met huid en haar kon verslinden. Ook werden ze nog geïnterviewd door radio Fak Fak. De reporter vroeg hen

om Fak Fak wat meer onder de aandacht te brengen. Jos en Piet nodigden hem uit om eens op een reünie in Nederland te komen. Tot hun verbazing vroeg de reporter 'mogen wij dan jullie land nog in?' Het antwoord was niet moeilijk. Omdat er bij hun vertrek uit Fak Fak geen plaats in het vliegtuig was, werd per boot naar Sorong gevaren en vervolgens via Jefman de terugreis naar Bali aanvaard. Eenmaal terug in Nederland konden zij met een voldaan gevoel terugzien op een prachtige reis en met de overtuiging, wanneer lijf en leden het toelaten, nog eens dit prachtige land te gaan bezoeken.

Wilt u inlichtingen over deze reis, neem dan contact op met: Jos van de Konijnenberg
telefoon 0492 - 53 41 02
Piet Postma
telefoon 026 - 361 28 14

Willem Geneste Gerhard met zijn redders.

Bestelling kaarten voor korpsconcert dit jaar anders

Zoals gebruikelijk kunnen de leden van het COM ook dit jaar weer plaatskaarten met korting bestellen voor de korpsconcerten op 25 en 26 november 2002 in schouwburg 'De Doelen' in Rotterdam. Alleen zal de procedure van bestellen dit jaar anders zijn. Hierover is overleg geweest tussen directeur van de Marinierskapel, majoor der mariniers P.G. Buitenhuis, en de afdelingsvoorzitters van het COM. Daarbij is afgesproken dat de tien afdelingen van het COM een evenredig aantal toegangsbewijzen krijgen toebedeeld waarvoor de volgende verdeelsleutel van toepassing is:

Voor het korpsconcert op maandag 25 november kan het COM beschikken over 500

plaatskaarten eerste rang (50 per afdeling) a €12,50 per stuk en 400 plaatskaarten tweede rang (40 per afdeling) a € 11,- per stuk.

Voor het korpsconcert op dinsdag 26 november kan het COM beschikken over 400 plaatskaarten eerste rang (40 per afdeling) a € 12,50 per stuk en 300 plaatskaarten tweede rang (30 per afdeling) a € 11,00 per stuk.

Liefhebbers voor het korpsconcert moeten zich uiterlijk 30 september bij hun afdelingssecretaris hebben opgegeven. De afdelingssecretaris zal op 1 oktober het aantal gewenste toegangskarten opgeven bij de officemanager van de Marinierskapel, sergeant-majoor A.C.A.J. van der Poel. Mocht het aantal toebedeelde kaarten voor

een afdeling niet voldoende zijn dan wordt door hem bekeken of in deze vraag kan worden voorzien of kan hij het aantal niet verkochte plaatsbewijzen herverdelen. Uiterlijk 1 november moeten de afdelingen het verschuldigde bedrag van het aantal verkochte plaatsen op de rekening van de Marinierskapel hebben gestort en de namenlijst aan de officemanager hebben opgestuurd waarna hij voor toezending van de plaatsbewijzen zal zorgdragen. Vanaf 1 november begint de vrije verkoop van de plaatsbewijzen aan de kassa van 'De Doelen' en zullen de toegangsprijzen gemiddeld € 2,50 hoger zijn.

Willem Geneste